

MONITOR

zpravodajský čtrnáctideník

ROČNÍK III., ČÍSLO 11

6. červenec 2006

(za dobrovolné příspěvky)

Tradice Otců

Ze spisů svatého Bonifáce

Církev se plaví po moři tohoto světa jako velká loď a dorážejí na ni v tomto životě různé vlny zkoušek; nesmíme ji však opouštět, nýbrž řídit.

Dávají nám v tom příklad dřívější otcové Klement, Kornélius a mnoho jiných v městě Římě, Cyprián v Kartágu, Atanáš v Alexandrii: Za vlády pohanských císařů drželi kormidlo Kristovy lodi, jeho nejdražší snoubenky, totiž církve, učili ji, bránili, pro ni pracovali a trpěli až k prolití krve.

Když myslím na ně a jim podobné, jímá mě hrůza, *padá na mě strach a zděšení, leží na mně nevýslovná hrůza* pro mé hříchy; a kormidlo církve, které jsem jednou převzal, byl

bych nejraději úplně pustil z rukou, kdybych byl na to mohl najít nějaký příklad u Otců nebo souhlas ve svatých Písmech.

Protože je to tak a pravda sice může být potlačena, ale ne přemožena ani oklamána, ať se naše zemdlená mysl uchýlí k tomu, který říká ústy Šalomouna: *Důvěřuj v Hospodina celým svým srdcem a nespolehej na vlastní chytrost. Mysli na něho při všech svých cestách a on urovná všechny tvé stezky. A jinde praví: Mohutnou torzí je jméno Hospodinovo, k němu se spravedlivý utíká a zachrání se.*

Stůjme pevně ve spravedlnosti a připravme své srdce na zkoušky, abychom vydrželi, co Bůh uloží, a mohli mu říci: *Pane, tys byl naše útočiště z pokolení do pokolení.*

Důvěřujeme v toho, který na nás naložil břemeno. Co nemůžeme unést vlast-

ními silami, nesme skrze něho, neboť on je všemohoucí a říká: *Mé jho netlačí a mé břemeno netíží.*

Stůjme pevně v boji v den Páně, neboť na nás přišly *dni úzkosti a soužení*. Chce-li Bůh, budme ochotni *zemřít pro svaté zákony našich otců*, abychom s nimi dosáhli věčného dědictví.

Nebudme němými psy, nebudme tičnými pozorovateli, nebudme nájemníky, kteří prchají před vlkem, ale budme starostlivými pastýři, kteří bdí nad stádem Kristovým a oznamují všechny Boží úrady velkým i malým, bohatým i chudým, každému stavu a každému věku, pokud Bůh dá k tomu možnost, vhod i nevhod, jak to sepsal svatý Řehoř v Knize o správě pastýřské.

Ať katedrála patří všem

Kostel je domem modlitby

Po třinácti letech sporů o vlastnictví svatovítské katedrály už i světský tisk víceméně uznává, že správu sakrální budovy bude asi lépe vykonávat katolická církev, která stála u jejího vzniku. Katoličtí představitelé na druhé straně ujišťují, že se po změně vlastníka nic nezmění. Tady ovšem pevně věřím, že tomu tak nebude.

Odpůrci církevního vlastnictví tvrdí, že by katedrála měla patřit „celému národu“, popřípadě „všemu lidu“. Ale jak je tomu dnes? Patří katedrála, která byla dosud ve správě prezidentské kanceláře, skutečně všem? Nepatří.

Katedrála je rozdělena na dvě části: do jedné je přístup volný, do druhé placený. Turisté, kteří navštěvují i jiné památky na Hradě, mají přístup i do placené části. Ostatní nikoli. Do této placené části spadá ale mimo jiné i hrob svatého Jana Nepomuckého, hlavního patrona české země, patrona české řeči, ochránce před vodním živlem a ochránce dobré pověsti. Za všechny tyto kauzy se ke světcovu hrobu chodili Češi modlit po staletí.

Doktor Jan z Pomuku, generální vikář pražské arcidiecéze, oběť vládcov-

Foto: archito

ské zvůle a státní moci zneužitě tyranským vladařem, je v moderní době světcem ještě aktuálnější než kdy dříve. Je světcem v nejlepší smyslu slova občanským: světcem, jehož nenápadný a řádný život, naplněný povinnostmi, nabývá právě velikosti onou poslední hranicí mezi věcmi císařovými a věcmi Božími, kterou odmítl překročit i v bezpečí života.

Diskuse o užívání svatovítské katedrály by proto neměla ustrnout na otázce, jak zacházet s turisty. Katolický kostel je dům Boží a jakožto dům Boží je domem modlitby. Modlitbě a zbožnosti národa by měl být kostel zpřístupněn celý, bez jakýchkoli výhrad. Současný stav brání v užívání katedrály právě těm, jimž je určen především.

Michaela Freiová

ZPRÁVY

Nový státní tajemník Svatého Stolce

Janovský arcibiskup, kardinál Tarsicio Bertone, se stane novým státním tajemníkem Svatého stolce. Nahradí na tomto místě kardinála Angela Sodana. Úřadu se ujme 15. září.

Kardinál Bertone byl nejbližším spolupracovníkem kardinála Ratzingera v Kongregaci pro nauku víry. Je sale-

sián. Účastnil se přípravných prací na dokumentu *Dominus Iesus* a překladu a zveřejnění Třetího fatimského tajemství. Prosazuje působení katolických laiků v politice.

V České republice řešil otázky působení členů tzv. podzemní Církve.

VIS, RC

Papež k pobaltským biskupům o obhajobě rodiny

23. června přijal papež biskupy pobaltských států. Pronesl k nim řeč, v níž je povzbuzoval, aby hájili život a rodinu; řekl, že společnost bez autentických hodnot je ohrožena „tyranií nestability“. Proto je každé církevní společenství, jeho víra a podpora Boží milosti, referenčním bodem; má vést dialog se společnostmi, do níž patří.

„Církev, učitelka života, čerpá z přirozeného zákona a z Božího slova principy, jež jsou nenahraditelným základem pro budování takové rodiny, jež odpovídá plánu Stvořitele,“ řekl papež.

Zenit

Slovenský biskup o vlivu liberalismu na střední Evropu

Při své návštěvě centra ACN v německém Königsteinu řekl spišský biskup Mons. František Tondra, že hlavním úkolem Církve je obhajoba hodnot evangelia proti rostoucímu vlivu západoevropského liberalismu. Vysvětlil, že liberalismus je převládajícím stylem myšlení slovenských sdělovacích prostředků; infiltruje a podrývá křesťanské hodnoty, rodinné hodnoty a hodnoty života ve veřejném mínění. Projevuje se to zejména v soukromé televizi a v několi-

ka hlavních denících.

„Na druhou stranu,“ řekl biskup Tondra, „jsou zde katolická média“: oceníl startující televizi *Noe*, slovenské *Katolícke noviny* a další.

Pokud jde o členství Slovenska v Evropské unii, řekl biskup Tondra: „V zásadě je to dobrá věc. Ale liberální kruhy povzbuzují stát, aby legalizoval eutanázií nebo homosexuální svazky — pod záminkou souladu s normami EU.“

ACN

Papežská akademie přírodních věd má nové členy

Benedikt XVI. jmenoval do papežské akademie přírodních věd dva fyziky; Němce Theodora Hänsche a Američana Edwarda Wittena. Hänsch je profesorem fyziky na mnichovské univerzitě a ředitelem Planckova institutu kvantové optiky. Witten vyučuje na princetonské univerzitě.

Papežská akademie věd byla založena roku 1603 jako první výlučně vědecká akademie na světě, v současné době ji tvoří 80 akademiků.

Zenit

Řádoví představení požadují pomoc pro Jižní Súdán

Na žádost místních biskupů navštívila Jižní Súdán a Nubijské hory delegace Unie řádových představených. Chtěli se sami přesvědčit, co potřebují lidé po loňském podepsání příměří a před referendem, jež má v roce 2011 rozhodnout o autonomii nebo nezávislosti jižních oblastí. Po mnohaletém utrpení je Církev ještě zranitelná a potřebuje solidaritu ostatních.

Hlavními výzvami jsou smíření, náprava, rekonstrukce, repatriace a re-educace. Během občanské války se víra rychle šířila hlavně díky katechetům.

V období míru je třeba ji posílit: je třeba více duchovního personálu. „Náboženské instituce mohou sehrát důležitou úlohu při rozvoji systémů vzdělávání, zdravotní péče a sociálních služeb,“ říká se ve zprávě, kterou delegace po návratu vydala.

80 % obyvatel Jižního Súdánu v posledních patnácti letech muselo opustit své domovy, 92 % jich žije pod hranicí chudoby, gramotnost nepřekračuje 15, u žen 12 %. Každé desáté dítě umírá před dosažením pátého roku.

Fides

Řeholnice pomáhají postiženým afgánským dětem

Už půldruhého roku pracují v Kábulu tři řeholnice, které pečují o mentálně postižené děti. Sestra Ela z františkánského řádu Panny Marie pochází z Polska, sestry Džanila a Erasie, dominikánské misionářky svaté Kateřiny, jsou Pákistánky. Musejí chodit v civilu, tedy zahalené jako místní ženy. „Ježíše nosíme uvnitř,“ komentují to sestry.

Rodiče jim své děti přivádějí hned ráno a sestry s nimi pracují. Hrají si s nimi, učí je sebeobsluhy, ty nejvyspělejší se učí psát. Některé děti potřebují fyzioterapii, aby byly schopny základních po-

hybů. Odpoledne si rodiče děti odvádějí.

Sestry říkají, že rodina je v Afganistánu silná instituce, takže ani ty nejchudší děti nejsou opuštěné. Říkají také, že život s Afgánci je pokojný: sousedé vědí, jakého jsou sestry náboženství a respektují je. Při nedávných nepokojích je několik dní ukřývali u sebe doma.

„Lidé jsou za naši práci vděční,“ vysvětlují sestry; jejich centrum je jediné ve městě, které s mentálně postiženými dětmi pracuje.

Asia News

Situace katolíků v severovýchodní Indii

Nově jmenovaný biskup Itangaru v severovýchodní Indii Dr. John Thomas Kattrukudiyil konstatoval při své návštěvě Evropy, že křesťanů v Indii přibývá i tam, kde státy už zavedly zákon proti konverzím.

V jeho státě Arunachal Prádeš jsou křty zakázány už od roku 1978; přesto je dnes v diecézi Itangar 100 000 katolíků z 660 000 obyvatel.

Diecéze potřebuje především katechety pro odlehle vesnice a časnou přípravu kněží. V oblasti je běžná polygamie a tak pro celibát není mnoho pochopení. Budovat je třeba také kaple a „postní centra“, jež jsou i místy modlitby.

ACN

ZPRÁVY

Američtí katolíci hájí své kněze

7. června otiskl v *New York Times* William A. Donohue, prezident Katolické ligy pro náboženská a občanská práva, inzerát, v němž stručně hodnotí „sexuální skandál amerických kněží“ s odstupem čtyř let. Konstatuje se v něm, že – na rozdíl od roku 2002 – dnes média tomuto tématu téměř nevěnují pozornost. Přitom v březnu letošního roku vyšla už třetí výroční zpráva o problému zneužívání a vlastní zprávu vydala i *John Jay College of Criminal Justice*.

Z těchto zpráv vyplývá, že většina případů sexuálního zneužití se odehrála v období mezi polovinou šedesátých a polovinou osmdesátých let. V roce 2005 bylo vzneseno 783 věrohodných obvinění proti 532 kněžím; 87% těchto případů se rovněž odehrálo před rokem 1990. 81% obětí byli mladí muži v postpubertálním věku: totéž platí o případech, jež se odehrály mezi rokem 1950 a 2002.

Za samotný rok 2005 bylo vzneseno 21 obvinění, z toho 5 věrohodných. 2 se zkoumají, o 2 zatím není dost informací: celkově to znamená 9 možných případů, tedy 0,02% z 42.000 kněží činných v roce 2005.

Donohue konstatuje, že patrně žádná instituce nebo skupina nemá tak dobrý výsledek, protože např. počet případů ve veřejných školách je více než stokrát vyšší.

Přesto však, uzavírá Donohueův text, jsou kněží terčem výpadů v tisku i jinde na veřejné scéně. 99,98% jich je mimo podezření a proto je záhodno, aby se o kněžích psalo s respektem, který si zasluží.

RC k tomu poznamenává, že lokalizace nárůstu sexuálních zneužití do let 1965 – 1985 naznačuje souvislost s tzv. sexuální revolucí v USA.

Catholic League for Religious and Civil Rights

Bohatství proti životu

Dva nejbohatší muži světa, William Buffett a Bill Gates, spojili své majetky do jediné organizace, jež bude disponovat asi 60 miliardami dolarů. U obhájců života a rodiny vzbuzuje tento kapitál určité obavy: Gates i Buffett už delší dobu podporují populační kontrolu a dávají peníze skupinám, jež prosazují potrat, antikoncepci a sterilizaci, obvykle ve jménu boje proti AIDS nebo proti chudobě.

Buffetova dosavadní nadace podpo-

rovala např. Mezinárodní federaci pro plánované rodičovství, Populační radu, NARAL, Katolíky pro svobodnou volbu a řadu dalších propotratových skupin. Tytéž skupiny podporoval i Gates, který „plánovanému rodičovství“ věnoval mnoho milionů dolarů.

Deklarovaným cílem nové nadace je vyhlazení dvaceti hlavních nemocí na světě se zvláštním důrazem na AIDS.

LifeSite News

Matka Tereza neodmítala přijímání na ruku

Mluvčí „Misionárek lásky“ vysvětlila, že blahoslavená Matka Tereza nikdy neoznámila přijímání na ruku za rouhání.

Sestra M. Elisabeth MC to napsala v dopise, který má k dispozici agentura *KATH.NET*. Matka Tereza by nikdy neodporovala rozhodnutí Církve; pouze povzbuzovala své sestry, aby přijímaly do úst.

V posledních letech šíří „tradicionalistické“ kruhy tvrzení, že „největším zlem v Církvi je přijímání vestoje a na ruku“ a odvolávají se přitom na údajné výpovědi Matky Terezy.

KAHT.NET

Palestinský stát nebezpečím pro křesťany

Po posledním odvetném náletu Izraelců na palestinské extrémisty odstoupil z kabinetu Hamásu jediný křesťan, ministr turistiky Judeh Murkos. Německý expert na Blízký Východ P. Joachim Schroedel řekl, že ho to nepřekvapuje, protože Murkos byl do vlády zařazen „jen jako fíkový list“.

„Nástupem Hamásu k moci nastal třetí stupeň utrpení křesťanů na Blízkém Východě,“ prohlásil P. Schroedel. Založení palestinského státu by byl jistě rozsudek smrti pro poslední palestinské křesťany, kteří by pod tímto muslimským státem trpěli mnohem více než pod okolními muslimskými státy, jako je např. Egypt, dodal.

KAHT.NET

Křesťané proti homosexuálnímu průvodu v Jeruzalémě

Tři křesťanské organizace – „Mosty pro mír“, „Křesťanští přátelé Izraele“ a „Mezinárodní křesťanské vyslanectví v Jeruzalémě“ – protestovaly u jeruzalémské městské správy proti mezinárodnímu průvodu homosexuálů, plánovanému na srpen. Považují jej za provokaci proti biblické morálce, která se nemění.

Israel Heute

Bolivijští biskupové mluví do svědomí poslancům

Každý poslanec nově zvoleného bolivijského národního shromáždění obdrží od biskupů Bibli a souborné vydání sociálních dokumentů Církve.

Kardinál Julio Terrazas Sandoval k tomu řekl, že biskupové nehodnotí politiku vlády, ale chtějí mluvit poslancům do svědomí.

Nový bolivijský prezident Evo Morales chce vést zemi k socialismu. Bolívie se pokládá za nejhudší stát Latinské Ameriky.

KATH.NET

Misionáři operují zrak lidem v Togu a Ghaně

Asociace AFMAL (*Associazione con i Fatebenefratelli per i Malati Lontani*) podporovaná Italskými aeroliniemi léčí v Togu a Ghaně slepotu zaviněnou zanedbanými očními nemocemi a dalšími patologiemi.

Pracují v nemocnicích svatého Jana z Boha v Alagmanu (150km od hlavního města Toga Lomé) a ve vesničce Asafo v západní Ghaně, asi 30km od hranice s Pobřežím slonoviny.

Misie „na obnovu světla“ se účastní oční lékaři, srdeční a kožní specialisté, pediatři, psychiatři a anesteziologové. Dosud provedli 1 800 vyšetření nebo zásahů. Týmy také rozdělují brýle.

Mezi rokem 2003 a 2005 proběhlo šest podobných misí „na obnovu světla“: tři v Mali, jedna v Beninu, jedna v Bali a jedna v Togu.

Fides

ZPRÁVY

Vědec o svém poznání Boha

Francis Collins, vedoucí týmu vědců, kteří rozluštili lidský genom, vydá v září knihu *Boží řeč*, kde tvrdí, že věda pomáhá na cestě k víře v Boží existenci.

Collins tvrdí, že zkoumání lidského genomu pro něj bylo nejen vědeckým výkonem, ale i příležitostí k bohopoctě.

„Když máte poprvé před sebou učebnici o 3,1 miliardě písmen, v níž jsou skryty všechny informace a všechna tajemství lidství, vede vás listová-

ní touto učebnicí k pocitu úžasu,“ říká Collins.

Sám o sobě říká, že byl původně ateistou. Kniha *Boží řeč (Language of God)* chce vysvětlit, jak vědec, který studoval genetiku, uvěřil v Boha neomezeného časem a prostorem, který se přesto zajímá o lidi.

Jako milník na své cestě uvádí Collins knihu C. S. Lewise *Mere Christianity*, která mu zpochybnila jeho ateistickou pozici. „Přesvědčila mne, že rozhodnu-

tí uvěřit je nejracionálnější závěrem ze všeho, co vidíme kolem sebe.“

LifeSite News

Vážení čtenáři, děkujeme Vám všem, kteří jste zasláním finančního daru umožnili další vydání *RC Monitoru* a pomohli pokrýt režijní náklady spojené s jeho vydáváním. Upřímně Pán Bůh zaplat

redakce

Anti-křesťanství v dnešním veřejném prostoru

Náboženská intolerance existuje nejen v diktátorských režimech, ale v jemnějších formách i ve svobodných demokratických zemích, říká Joan-Andreu Rocha Scarpetta, profesor religionistiky a ekumenismu na univerzitě *Regina Apostolorum* a Evropské univerzitě v Římě; na toto téma přednášel na konferenci, kterou ve dnech 12. – 13. června pořádala v Alma-Atě v Kazachstánu Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE) na téma podpory tolerance. Profesor Scarpetta poskytl interview agentuře *Zenit*.

Jaký byl hlavní úkol konference OBSE v Alma-Atě?

Úkolem konference bylo zhodnotit situaci a navrhnout nové cesty k lepšímu porozumění mezi různými kulturami, náboženstvími a etniky.

Podnětem k jejímu uspořádání byly nedávné události po uveřejnění karikatur proroka Mohameda a závažné urážky náboženského citění, které vyvolaly.

V Turecku vyprovokovaly vraždu katolického kněze, v jiných částech světa útoky a hrozby zaměřené proti jiným křesťanům i případy násilí. Nešlo o ojedinělý jev, nýbrž o řetězovou reakci, do níž byly zataženi i příslušníci dalších náboženství.

Tyto tendence navodily vhodnou chvíli, abychom se soustředili na otázky náboženské identity a na její místo ve společnosti v kontextu svobody slova a osobitosti náboženství.

Byla diskriminace křesťanů ústředním tématem konference?

OBSE bojuje proti diskriminaci a in-

toleranci, zejména v případech antisemitismu a islamofobie, a to pomocí rozsáhlých specifických programů.

Ale pokud jde o diskriminaci křesťanů, máme před sebou ještě veliký kus cesty. Diskriminace náboženských menšin získává nyní v agendě organizace větší důležitost, avšak diskriminaci křesťanů se stále věnuje malá pozornost.

Jak se diskriminace a intolerance vůči křesťanům projevuje?

Diskriminace a intolerance vůči křesťanům je zřejmá nejen v těch zemích, které ještě nedokáží zaručit svobodu náboženství, ale i v celkové kulturní atmosféře v podobě výsměchu křesťanským symbolům, obřadům a institucím.

Nyní uváděný program nazvaný *Popetown* (Papežské město), který zesměšňuje specifické stránky křesťanské víry a ukazuje vedoucí představitele katolické církve jako zločince zapletené do různých druhů ničemností, je toho jasným příkladem.

Nedávno bylo zavřeno několik internetových stránek kvůli jejich protikřesťanskému jazyku.

Četná moderní výtvarná díla a divadelní představení se vysmívají křesťanským symbolům a obřadům. I politikové si dovolují veřejně žertovat o křesťanských symbolech.

Rostoucí počet urážek proti křesťanům v podobě humoru, umění nebo pokřivené svobody projevu ukazuje, že je nutné něco dělat.

Jak si tuto situaci vysvětlujete?

V zemích, v nichž křesťanství přestává základní kulturní pozadí a kde bylo

náboženství redukováno na soukromou záležitost, si zvykáme na subjektivní víru, v níž „být věřící“ neznamena „přislušet“ k určitému útvaru.

Tím vzniká zvláštní situace, v níž se výsměch symbolům patřícím k naší víře jeví jako něco normálního, co se nás netýká. Absence reakcí povzbuzuje šíření tohoto druhu urážek, a to je nakonec setba intolerance.

Jak mohou křesťané bojovat proti takovému typu diskriminace své víry?

První věcí je uvědomit si skutečnost skryté diskriminace. Ale rovnováha mezi svobodou projevu a respektem vůči specifické náboženské vnímavosti je naléhavou výzvou.

Měli bychom se učit na takové situace reagovat, samozřejmě bez násilí, ale dávat svůj nesouhlas najevo médiím, jež je produkují, a občanským institucím, které to dovolují. To by pomalu vytvářelo novou citlivost vůči zneužívání křesťanských symbolů na veřejnosti.

Nestátní organizace by také mohly hrát významnou roli. Některé z nich aktivně působí proti diskriminaci různých etnických skupin a náboženství. Snad je načase, aby se začaly důrazně zabývat veřejnou diskriminací křesťanských symbolů, obřadů a institucí a ne pouze přímým pronásledováním křesťanů.

Takové úsilí by otevíralo cestu specifickými akcemi, jako je vytvoření kodexu slušnosti v otázkách svobody vyjadřování a respektu vůči náboženstvím, jenž by mohl zabraňovat růstu diskriminací proti křesťanské víře a jejím symbolům.

Zenit

KOMENTÁŘE

Otcové naši

My, dnešní čtenáři kronik a pozdní dědicové odkazu soluňských bratří, bychom si přáli, aby řeč starých spisovatelů byla na mnoha místech obsírnější a určitější. Jsouce zvyklí z moderní četby konkrétnímu popisu a psychologickému detailu, hledáme mezi řádky zbožných letopisů a chvalořeči něco, co by nám prozradilo víc z lidské podoby obou neobyčejných Řeků, kteří opustili svůj domov a jeho kulturu a vydali se ochotně do zemí neznámých a bezpochyby drsných, do jistého nebezpečí,

mezi lid, jehož mravy zdaleka neodpovídaly vysoké úrovni života byzantského. Nemůžeme si vyložit jejich jednání pohnutkami zcela přirozenými, touhou po moci a prospěchu. Víme ostatně, že se jimi nedávali vést ani v své vlastní zemi. Nestačí na vysvětlení jejich hrdinské obětavosti ani domněnka, že chtěli nějak politicky prospět své vlasti, i když třeba do jejich apoštolské činnosti všeličak zasahovaly i zřetele politické. Měli-li na mysli něčí politický prospěch, bylo to především prospěch jejich nové vlas-

ti a těch, které zplodili svým slovem a svou obětí synovství Kristovu. Hlavní a vlastní pohnutkou jejich jednání mohla být jenom láska — láska toužící se podělit o bohatství a světlo, kterého se jí samé dostalo od Boha. Milovali své duchovní syny víc, než je miloval jejich panovník, víc, než je snad milovali jejich přirození příbuzní. Rozdali všechno a nenechali si nic.

Jan Čep

Krátký úryvek z rozhlasového fejtonu, předneseného v červenci 1946

Cluny 2006

Čestný titul pro kulturní projekt benediktinů

V návrhu evropské ústavy nebylo dáno místo zmínce o křesťanství jako o základním civilizačním faktoru. Jak to je absurdní, připomínají i svatí patroni Evropy, a mezi nimi zvláště sv. Benedikt a jeho dílo. Požehnané plody jeho setby ocenila i Rada Evropy.

Rada Evropy udělila originální akci benediktinského řádu titul „Velké evropské kulturní putování“. Diplom byl jejím představitelům slavnostně předán v klášteře v Cluny 16. června 2006 v předvečer dvoudenního generálního shromáždění „Federace clunijských sídel“.

Program „Evropských kulturních poutí“ vznikl od roku 1987 a nyní obsahuje osm cestovních plánů poutí po 1200 místech spojených s činností benediktinů clunijské obedience ve Francii, Itálii, Španělsku, Švýcarsku, Portugalsku, Velké Británii a Belgii. Smyslem akce je názorně ukázat a připomenout působení benediktinů v Evropě. Rada Evropy vyjádřila udělením čestného titulu uznání velkého a dodnes živého přínosu benediktinského řádu ke společnému kulturnímu dědictví Evropy.

Z historie

Opatství Cluny v jižní Francii založil roku 909 akvitánský vévoda Vilém I. Zbožný. Je od začátku podřízeno přímo papeži. Dceřinné kláštery jsou s opatstvím v Cluny úzce spojeny a postupně vytvořily širokou síť sídel s asi 10 000 mnichy; roku 1016 rozšířil papež Benedikt VIII. clunijská privilegia na ostatní sídla její obedience i na kláštery, jež se k ní připojí. Znamé řádové heslo „Mod-

Foto: archito

li se a pracuj“ naznačuje důraz na liturgii a práci tělesnou (hospodářství) i duševní (kdysi opisování rukopisů; architektura a další umění). Obrovský duchovní, umělecký a politický vliv tohoto tělesa byl umožněn jeho nezávislostí na místní světské i církevní moci, pevným přílnutím k reformované benediktinské řeholi, a ovšem zásluhou řady vynikajících osobností mezi opaty. Mnozí měli mezinárodní politický vliv, blahodárný zejména v roztržité Evropě 10. a 11. století. Čtyři clunijští mniši se stali papeži: Řehoř VII., Urban II., Paschal II. a Urban V. Benediktinské společenství vykonává dodnes nepřerušovaný vliv na evropskou společnost, i když sám klášter v Cluny byl za Francouzské revoluce zrušen a jistou dobu využíván jako kamenolom. V Evropě i jinde ve světě ovšem působilo a působí i mnoho na Cluny formálně nezávislých benediktinských klášterů.

Rozsah „Velkého evropského kulturního putování“

Trasy jednotlivých poutí nyní křížují Západní Evropu a zahrnují 1200 míst — živých klášterů, architektonických památek a dalších stop vývoje a vyzářování clunijského řádového společenství, jak je vybrala Federace clunijských sídel (zal. 1994). Ke každé patří itinerář se zeměpisnými, kulturními a životopisnými informacemi. První poutí zahrnuje místa ve francouzském Burgundsku — kolébce hnutí, čtvrtá v italské Lombardii, sedmá ve španělské Aragonii, osmá v Anglii.

Emblém poutí

Symbolem poutí je architektonický motiv „růžicového okna“, v němž deset plátků značí deset řádových provincií, kruhový tvar symbolizuje myšlenku jednoty, dva klíče a meč připomínají svaté Petra a Pavla, patrony clunijského opatství.

podle agentury SIR zpracoval Dr. Václav Frei

KOMENTÁŘE

Historická inspirace křesťanské pomoci chudým a nemocným

„Dokonce přibíhali psi a olizovali jeho vředy,“ čteme v Ježíšově podobnosti o Lazarovi u vrat netečného boháče. Ten obraz může platit o křesťanech, sloužících ubohým mezi jinověrci, kteří je mají za psy. Proč to dělají? Na téma kořenů křesťanské „praktické lásky“ upozornila v souvislosti s poslední encyklikou pražská přednáška prof. H. Pompeyi.

V pastoračním středisku v Praze se 11. května konala přednáška profesora Heinricha Pompeyi o historii křesťanské pomoci. Pořádalo ji pražské arcibiskupství, České velkopřevorství řádu svatého Lazara Jeruzalémského, Kolegium katolických lékařů pražské arcidiecéze a Hospic Štrasburk.

Přednáška se odkazovala na encykliku *Deus caritas est*, která obrací pozornost věřících na dosud teologicky málo zpracovanou činnost Církve – charitní diakonii. Autor ji uvedl údaje z Německa, kde počet bezdětných manželství stoupl na 44 % a počet osamělých matek na 12 %. Připomněl také, že ve světě je každý třetí člověk nemocný nebo každé třetí dítě podvyživené.

Dědictví Mojžíšova lidu

Přednášející uváděl realie ze Starého i Nového zákona. Zajímavé např. je, že výraz „dávat almužnu“ má v hebrejštině význam „vykonávat spravedlnost“. Starozákonní myšlení vycházelo z představy, že člověk se rodí nahý a podobně i ze světa odchází. Je zde spíše jen správcem svěřených věcí než jejich vlastníkem. Bylo tedy povoleno např. paběrkování na polích (Lv 19,9, Dt 24,19-21); chudí mohli také využívat meze mezi polnostmi (Lv 19,9). Na několika místech Starý zákon odmítá přehnané úroky, stanoví hranice záloh a zástav. Dluh se po sedmi letech odpouštěl (Dt 15,1), otroctví bylo omezeno na šest let (Ex 21,2-6, Dt 15,13-18).

Uvádělo se šest, a po doplnění sedm skutků milosrdenství: navštěvovat nemocné, napájet žíznivé, sytit hladové, odívat potřebné, pomáhat cizincům, pohřbívat mrtvé. Tyto tělesné skutky měly obdobu i v duchovní sféře, a to: dávat radu, napomínat chybní, poučovat, potěšovat, odpouštět, snášet životní těžkosti a modlit se za mrtvé.

Profesor Pompey srovnával také tradiční zvyklosti jiných rozvinutých národů: tak např. Řekové pečovali o ro-

diče, invalidy z války a pozůstalé po padlých.

Počátky církevní praxe

V počátcích křesťanství císař Konstantin delegoval sociální péči na biskupy, což se dodržovalo jak na Západě, tak na Východě. Později se stalo tradicí dělit finanční prostředky na čtyři části, a to pro biskupa a jeho diakonii, dále pro klérus, pak na bohoslužby a údržbu kostelů a církevních staveb a nakonec pro chudé. Platila povinnost dávat almužnu nejméně čtyřikrát za rok.

Podle rozhodnutí koncilu v Tours (roku 567) měla každá obec povinnost vydržovat chudé. Katedrály měly přidružený špitál a o chudinu se staraly korporace nebo i jejich svépomoc. Objevují se špitální bratrstva, a to šlechty i měšťanů. Mezi špitálníky se zapojili rytíři, vracející se z křížáckých válek, nebo manželky či příbuzní velmožů. Měšťané taktó působili buď přímo, nebo odkazovali část svého majetku. Podobně i cechy měly příslušné svépomocné skupiny. Přitom špitální kostely byly řešeny tak, že část s pacienty byla oddělena od ostatního prostoru pouze závěsem; ten se při bohoslužbě odhrnul a postižení tak byli přítomni bohoslužbě s ostatními. Věřící tak měli před očima příklad i hrozbu (tu připomínaly i obrazy posledního soudu, často umístěné v zadní části chrámu, aby je lidé měli při odchodu přímo na očích).

Ke špitálům tehdy patřil majetek, např. vinice, pozemky a lesy, aby tak chod těchto zařízení byl zajištěn do budoucna. Samotné špitály patřily chrámům nebo řeholím.

Charita v moderní době

Katolická církev může být právem hrdá na to, že od 19. století kvalifikovaně reagovala na vývoj společenských podmínek sociální nouze – viz encykliky *Rerum novarum* (1891) nebo *Mater et magistra* (1961). Přesto však je v těchto dokumentech prakticky zaměřená charitní diakonie zastoupena jen velmi skromně a zaujímá pouze doplňující funkci k diakonii ve smyslu spravedlnosti (analogicky k sociální etice). Na rozdíl od těchto dokumentů pokládá Benediktova encyklika charitní milosrdenství za nenahraditelné i v sebevíce spravedlivé společnosti.

Foto: heinrich-pompey.de

Není láska jako láska

Benedikt XVI. zformuloval svou encykliku v církevním a společenském kontextu, který můžeme považovat za *kairos* (zralou dobu) pro charitně-teologické poselství. Trpící člověk se dnes např. ptá, v čem spočívá onen specifický profil, zvláštní kvalita křesťanské pomoci, a jak ji lze rozeznat.

Lidé chtějí vědět, co odlišuje církevní sociální práci od jiných forem sociální práce, tedy jakou zvláštní životní energii poskytuje křesťanská víra trpícímu a pomáhajícímu a jakou životní moudrost otevírá charitní diakonie v kritických situacích života. Proč se Církev angažuje na poli sociálních a zdravotních služeb? Ostatní poskytovatelé obdobných služeb se mohou obávat, že Církvi jde při jejím sociálním díle přednostně o získání společenského vlivu. Takovým a podobným podezřením čelí encyklika jasnou odpovědí – Benedikt XVI. představuje skutečný záměr a hluboký smysl charitní diakonie Církve.

Pokud by se touto encyklikou stala *caritas* klíčem papežské nauky Benedikta XVI., pak by to bylo vsutku revoluční. A pokud by se podařilo její obsah důsledně uskutečňovat zejména ve farnostech a církevních společnostech, stala by se Církev věrohodným „biotopem“ víry, naděje a lásky ve společnosti.

Zaznamenal Petr Jílek, KCLJ
Redakčně upraveno

DOTAZY ČTENÁŘŮ

Andělé

Řada čtenářů vyjádřila přání seznámit se stanoviskem učitelského úřadu na různé aktuální otázky. Na zaslané dotazy týkající se víry a mravů odpovídají kněží Řádu bratří kazatelů (dominikánů) s úmyslem stanovisko Církve srozumitelně zprostředkovat. Dotazy lze zasílat na korespondenční adresu redakce uvedenou v tiráži.

Kdo to jsou duchové bytosti a jaké mají úkoly? Andělé, archandělé, mocnosti a panstva „u trůnu“ a bohužel i padlí andělé? Proč padlí? Proč Bohu řekli „nebudu sloužit“?

Eva Peroutková

Duchové bytosti

Andělé jsou pouze duchovní stvoření (nemají tělo). Anděl je Bohem stvořená rozumová podstata, která je samostatná a čistě duchovní. Není to tedy Bůh sám, jsou odlišní od hmotných a nerozumových podstat a mají vládu nad svým jednáním — mají svobodnou vůli, a nejsou nijak zaměřeni k formování těla. Jsou dokonalejší než lidé.

O andělech IV. lateránský koncil učí: „Bůh svojí všemohoucí mocí od počátku času z ničeho učinil obojí tvorstvo — duchové i hmotné, andělské i pozemské a nakonec i lidské, jakožto složené z duše i těla.“

Svobodná vůle a odpovědnost

Andělé poznávají pomocí vrozených idejí přirozeně Boha, jiné anděly i lidi, i budoucí věci, které jsou nutným účinkem nějaké příčiny. Andělé mají svobodnou vůli, jak plyne z Písma svatého, kde se mluví o trestu těch, kteří zhřešili a odměně těch, kteří vytrvali. Zásluha i trest nutně předpokládají svobodu.

Tridentský katechismus říká o andělech: „Kromě toho z ničeho stvořil duchovní přirozenost, nespočetné anděly, kteří Bohu slouží a jsou v jeho službách. Ty Bůh darem své podivuhodné milosti a moci povýšil a ozdobil. Ale i když byli všichni obdařeni oněmi nebeskými dary, mnozí — ti, co od Boha, svého původce a stvořitele odpadli — přesto byli ze svých nejvyšších míst svrženi a uvrženi do nejtemnějšího žaláře světa, aby tam věčně pykali trest za svou pýchu.“ Andělé nebyli tedy stvořeni v nadpřirozené blaženosti (v nebi u Boha), ale byli pozvednuti k nadpřirozenému stavu a ozdobeni milostí posvěcující a nebe u Boha si měli teprve zasloužit jakýmkoliv záslužným skutkem.

Čas zkoušky

Všem andělům byla udělena mi-

lost, všem byl dopřán čas cesty a zkoušky. Mnozí z nich zůstali Bohu věrní, a ti si zasloužili oblažující patření. Podle sv. Tomáše nebyl čas zkoušky dlouhý: „Musí se říct, že anděl po prvním úkonu lásky, kterým si zasloužil blaženost, byl hned blažený.“

Jiní andělé vlastní vinou zhřešili a byli určeni k věčným trestům. IV. Lateránský koncil říká: „Děbel a jiní démoni byli Bohem co do přirozenosti stvořeni dobří, ale sami sebou se stali zlími.“ Jak mohli andělé s přirozenými dary a milostí zhřešit, vykládá sv. Tomáš: „Hřešit není nic jiného, než odchytil se od správnosti skutku, který má mít... Žádná jiná vůle než Boží není správná ve svých skutcích, pokud není řízena Boží vůlí, ke které náleží poslední cíl. Jedině v Boží vůli nemůže být hříchu, ale v každé vůli tvora hřích být může — podle podmínek jeho přirozenosti.“

Pýcha a nezřízené touhy

Teologové se ptají, jakého hříchu se andělé dopustili. Obecně se tvrdí, že šlo o pýchu, protože ta — jak dosvědčuje Písmo — je počátkem každého hříchu (Sir 10,12nn; Tob 4,13): „Ať není pýcha v tvém myšlení, nebo v tvém slově jí nedovol panovat; v ní totiž začíná každá zkáza... protože počátkem každého hříchu je pýcha.“ V padlých andělech mohl být jen takový hřích, který odpovídá jejich duchovní přirozenosti. Na duchovní přirozenost nepůsobí smyslová dobro, která jsou vlastní tělu. Děbel tedy zhřešil nezřízenou touhou po duchov-

ním dobru, což není nic jiného než pýcha. Děbel zhřešil nezřízenou touhou po podobnosti s Bohem. Nechtěl být Bohu podobný skrze rovnost, protože to není možné a to on věděl svým přirozeným poznáním; ale chtěl mu být podobný skrze podobnost a to způsobem nezřízeným: „Ale v tom chtěl být podobný Bohu, že jako poslední cíl blaženosti žádal to, k čemu mohl přijít silou své přirozenosti, odvraceje svou žádost od blaženosti nadpřirozené, která je z milosti Boží. Nebo, jestli žádal jakožto poslední cíl onu podobnost s Bohem, která se dává z milosti, ale on ji chtěl mít skrze sílu své přirozenosti, ne z pomoci Boží podle Božího ustanovení“ (sv. Tomáš Akvinský).

Staří otcové učili, že prvním hříchem ďábla byla závist, kterou počal, když viděl štěstí člověka — zhřešil tedy až po stvoření prarodičů: „Tak tedy ďábel ... když záviděl člověku, odpadl od Božího zákona...“ (sv. Irenej).

Hierarchie andělů

Z Písma svatého je zřejmé, že je andělů velké množství. Jak jsou však andělé uspořádáni, to už tak jasně není. Písmo na různých místech nazývá anděly různě, a z toho otcové vyvodili, že jsou různé řády duchů; tak se vzpomínají serafové (Iz 6,2), cherubové (Gn 3,24; Ez 10,3), trůny, panstva, knížectva (vlády) a mocnosti (Kol 1,16), síly (Ef 1,20–21), archandělé (1 Sol 4,15), a andělé (Řím 8,38)... Dále tato různá jména znamenají různou hodnost a různé úkoly. Podobně cír-

NA ZÁVĚR

kevní otcové připisovali andělům různá jména a různé úkoly. Někteří se ale přiznávají, že neví, čím se mezi sebou liší. Tak sv. Augustin píše: „Jak se mezi sebou liší ta čtyři slova, kterými nazývá apoštol celou nebeskou společnost (Kol 1,16), ať řeknou, kteří mohou, jestli též mohou dokázat, co říkají. Ale já vyznávám, že to nevím.“

Dionýsius Areopagita (5. století) v pojednání O nebeské hierarchii učí, že andělé jsou rozděleni do třech hierarchií po třech kúrech, takže vypočítává devět andělských kúrů. Není to učení víry, ale teologická spekulace.

Andělé strážní

Pro nás je z celé nauky o andělech v běžném životě nejdůležitější vědět k čemu jsou nám prospěšní andělé — tedy ti, kteří jsou posláni pro nás (andělé strážní) a jak bychom se k nim měli chovat my.

Anděl strážný od nás odvrací vnější tresty (neštěstí, nehody), anebo, když do nich upadneme, nám z nich pomáhá ven

a to buď tak, že od nás odvrací škodlivé věci, anebo nám vnuká myšlenky, s jejichž pomocí můžeme hroziící zlo přemoci. Také nás někdy povzbuzuje ve světských zaměstnáních, především tehdy, když nějak slouží ke spáse, jak se ukazuje na příběhu Tobiáše (Tob 12,3nn). Brání démonům, aby nám neškodili, anebo aby nás aspoň tak těžce nesváděli (Tob 8,3). Vnukají nám svaté myšlenky, které nás povzbuzují k dobru, a také nás odvracejí od zla skrze rady a napomenutí, což mohou dělat bezprostředně skrze fantazii tak, že v ní vzbuzují smyslové fantasmata, která jsou předkládána rozumu k poznání. Přednášejí Bohu naše modlitby nebo naše dobré skutky. Ne že by je Bůh neznal — vždyť sám v sobě je poznává všechno — ale aby oni přidávali své prosby k našim, aby tak naše prosby více zmohly. Někdy nám ukládají výchovné tresty — je to skutek milosrdenství, který slouží k naší spáse. Tresty pokutové jsou nám obecně ukládány démony. Také v okamžiku smrti nás zvláště

povzbuzují proti posledním pokusům a posledním útokům ďábla a přivádějí naše duše do nebe nebo do očistce (Lk 16,22).

Útočiště v pochybnostech a úzkostech

Sv. Bernard říká: „Jakou by měla tato slova žalmu: „svým andělům vydal o tobě příkaz...“ vyvolávat úctu, vzbuzovat oddanost, jakou důvěru by ti měla dodávat! Úctu k jejich přítomnosti, oddanost za laskavou péčí a důvěru v jejich ochranu.“ Jestliže je anděl strážný stále s námi, a protože je duch čistý a svatý, měli bychom odstraňovat všechno, co by ho mohlo rmoutit... Má moc přispěchat nám na pomoc a zároveň je nám velmi věrně oddaný. Proto bychom se k němu měli utíkat v pochybnostech a úzkostech... Je pro nás jako dobrodinec, přítel a bratr, a bude potom účastný stejného dědictví v nebi; máme mu být tedy oddaní, myslet na něj a poslouchat jeho vnuknutí...

P. Cyprián Suchánek OP

Liturgická čtení

9. 7. Neděle	Ez 2,2–5, Žl 123, 2 Kor 12,7–10, Mk 6,1–6 <i>14. neděle v mezidobí</i>		
10. 7. Pondělí	Oz 2,16b.17b–18.21–22, Žl 145, Mt 9,18–26 <i>sv. Amálie</i>	13. 7. Čtvrtek	Oz 11,1–4.8c–9, Žl 80, Mt 10,7–15 <i>sv. Jindřich</i>
11. 7. Úterý	Př 2,1–9, Žl 34, Mt 19,27–29 <i>sv. Benedikt</i>	14. 7. Pátek	Oz 14,2–10, Žl 51, Mt 10,16–23 <i>bl. Hroznata, sv. Kamil de Lellis</i>
12. 7. Středa	Oz 10,1–3.7–8.12, Žl 105, Mt 10,1–7 <i>sv. Jan Qualbert</i>	15. 7. Sobota	Iz 6,1–8, Žl 93, Mt 10,24–33 <i>sv. Bonaventura</i>

16. 7. Neděle	Am 7,12–15, Žl 85, Ef 1,3–14, Mk 6,7–13 <i>15. neděle v mezidobí</i>		
17. 7. Pondělí	Iz 1,10–17, Žl 50, Mt 10,34–11,1 <i>sv. Česlav a Hyacint</i>	20. 7. Čtvrtek	Iz 26,7–9.12.16–19, Žl 102, Mt 11,28–30 <i>sv. Eliáš</i>
18. 7. Úterý	Iz 7,1–9, Žl 48, Mt 11,20–24 <i>sv. Emilián</i>	21. 7. Pátek	Iz 38,1–6.21–22.7–8, Iz 38, Mt 12,1–8 <i>sv. Vavřinec z Brindisi</i>
19. 7. Středa	Iz 10,5–7.13–16, Žl 94, Mt 11,25–27 <i>sv. Makrina</i>	22. 7. Sobota	Pís 3,1–4a, Žl 63, Jan 20,1.11–18 <i>sv. Marie Magdaléna</i>

RC MONITOR — zpravodajský čtrnáctideník vydávaný o. s. Res Claritatis pod záštitou České dominikánské provincie. Noviny jsou zaměřeny na osvětu široké veřejnosti v oblasti života a postojů římskokatolické Církve jako prevence náboženské nesnášenlivosti a xenofobie. Publikované zprávy jsou zveřejňovány na zpravodajském serveru <http://res.claritatis.cz>. ISSN: 1214-8458. MK ČR E 15474.

Korespondenční adresa redakce: Res Claritatis, Husova 8, 110 00 Praha 1, e-mail: redakce@claritatis.cz, číslo účtu: 1683820001/2400.

Redakční rada: Vít Cigánek, RNDr. Václav Frei, Mgr. Michaela Freiová, JUDr. Ing. Jiří Karas, P. Mgr. Pavel Mayer OP, Zdeňka Rybová, Mgr. Radim Ucháč, Kateřina Ucháčová, Ondřej Vaněček. **Teologický poradce:** P. Mgr. Pavel Mayer OP.

Objednávky: Noviny jsou distribuovány zdarma a lze je v požadovaném počtu kusů objednat na korespondenční adrese redakce. Jejich vydávání je možné jedině díky zasláním darům, které pokrývají náklady na tisk a distribuci. Náklady na jedno číslo činí přibližně 10 Kč, což ročně znamená 240 Kč. Všem dárčům Pán Bůh zaplať. Dary lze podle § 15 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb. uplatnit pro snížení základu daně.